PINTÉR LAJOS

LÉPCSŐK AZ ISTENHEGYEN

ORPHEUSZ KÖNYVEK

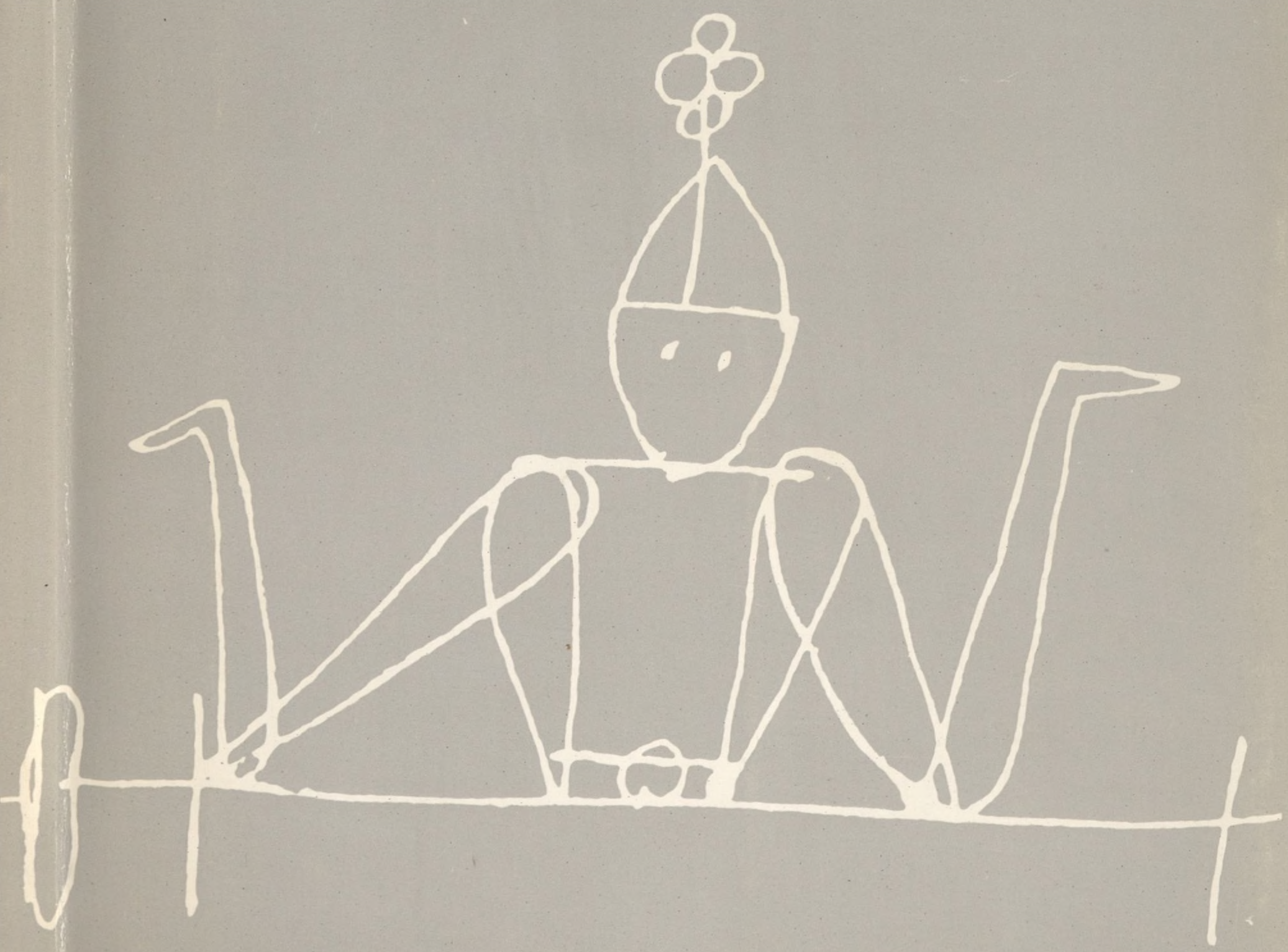

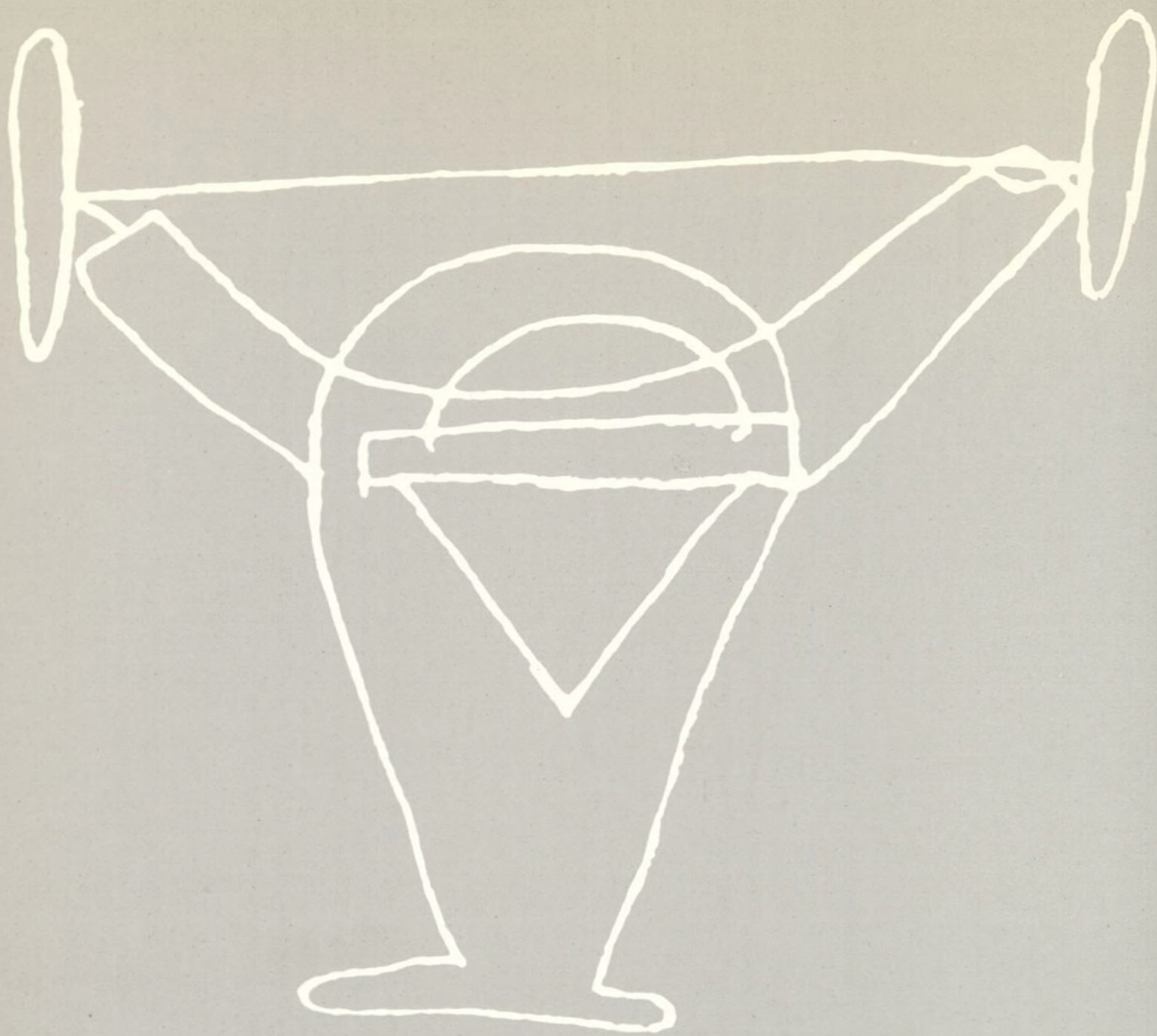

Pintér Lajos 1953. március 20-án született Szegeden. 1971 és 1976 között a budapesti bölcsészkar magyar-népművelés szakán tanult, az egyetemi évek alatt az Eötvös-kollégium tagja volt. 1976 óta a *Forrás* folyóirat irodalmi szerkesztője.

Eddig hat kötete jelent meg. A pályaindító *Fehéringes folyók* (versek, 1975) Kormos István szerkesztésében a legendás Kozmosz Könyvek sorozatában. Majd sorra a *Zsiványok arca* (gyermekversek, 1979, illusztrálta Würtz Ádám), az *Európai diákdal* (versek, 1981), *Didergő ünnep* (versek, 1984), *A vadszeder útján* (esszék, 1989), *Kézjegy* (versek, 1990).

Mostani kiadványunk kétszeresen is a misztikus számok bűvöletében szerkesztődött: a hetedik kötet huszonegy verset tartalmaz. Kiadónk, amikor e számokkal való véletlen vagy tudatos játékot konstatálja, azt kívánja, hogy a szerencse számai valóban hozzanak szerencsét a kötetnek.

PINTÉR LAJOS
LÉPCSŐK AZ ISTENHEGYEN

PINTÉR LAJOS

LÉPCSŐK AZ ISTENHEGYEN

ORPHEUSZ KÖNYVEK

A kötet kiadását az OTP Bank Rt. Bács-Kiskun megyei igazgatósága Kecskemét támogatta.

A borítót Schéner Mihály rajzainak felhasználásával Kecskeméti Kálmán tervezte.

© Pintér Lajos, 1994

RADNÓTI ÓLOMARCA ELŐTT

Gyönge vagyok, hullnak könnyeim, pedig
ne omoljak földre itt,
ha megbunkóznak az álmok! Hívj csak –
én is fölállok,
szólj rám, én is fölkelek; de biztass legalább:
minket várnak,
s nem vethet senki gáncsot a szökő tisztaságnak.

Mondd – igaz, hogy kiabálással, bicskát lázító
varázzsal,
menekítő önkorbácsolással vagy úszva
az árral
jutnánk csak valamerre? Igaz, hogy aki
másért szólal,
életét szántja föl ekével, önmagát eteti meg sóval?

Ajtót nyit az a rontásoknak, házába kínok
tántorognak,
tarkóját festik sárral, vérrel, célozzák
semmi-reménnyel?

Jaj, most látom, a te arcod kín nem sebzi:
örökít könnyet, de szívünket ólomcsodákkal
megedzi.

I.

a gyöngyház-város késpenge-élén

ESTE A HEGYEN

Mintha hátamon a zsák,
nehezedik a lépés.
Mint terhét aki leteszi,
zsivány-maszkot a földre le –
heverint mellé álmodón.
Zsandár-maszkot az égre lök,
lepkéz utána tarka toll.
Este van. Hegyen lépdelek,
egyszemélyes zsandárzsivány.
Vállamra vetve kiskabát,
vállamra vetve kiskabát.

Mintha hátamról a zsák,
égről a felhő eloson;
szivárvány szökő szalagja
korom hajadba belefut –
ahogy homályba kicsi út.
Tavasztünődő figurát
döccenő szavad penderít.

Nem a lét lendül, csak a képzelet
játszi létében megremeg, ha lesi
s titkon pingálja az ecset,
titkon pingálja az ecset.

Mintha hátamon a zsák,
nehezedik a lépés.
Példázat érted megvillan – íme,
világod legszebb rétje itt;
nézvén üvegre, tükrözöd
szerelemdombi ház helyét.
Bőröd hogy karcinthatja tű,
tudd ezt és magad mégse védd –
kerül tasakból világradír;
nem csak a mézes sütemény,
nem csak a mézes sütemény.

Mintha hátamról a zsák,
égről a felhő eloson –
nem lenne Ikarro-maszkom,
járnék hamuszín villamoson.
Magamra mert hagyatkozom –
kerékből kordét szíjazok

s mikor munkámra büszke nagyon,
szárnyalna is a négy kerék –
Ószer alatt csak összetör
és nyakamra kél a négy kerék,
és nyakamra kél a négy kerék.

Mintha hátamon a zsák,
nehezedik a lépés.
Mint terhét aki leteszi,
zsivány-maszkot a földre le –
heverint mellé álmodón.
Zsandár-maszkot az égre lök,
lepkéz utána tarka toll.
Este van. Hegyen lépdelek,
egyszemélyes zsiványzsivány.
Vállamra vetve kiskabát,
vállamra vetve kiskabát.

KETTŐS TÜKÖR: SZÁLLSZ IS, ZUHANSZ IS

Az utak teste kitakart már,
kívánják kövek a szerelmet.
Szikes, csalános földek szoknyáját
emeled: mint illatos selymet.

Alkonyi lejtőn végigfekszem,
pántolom cipőm, kabátom.
Madárnak képzelné magát,
de megül a sárban egy lábnyom.

Tudom a törvényt: talpalatnyi
földek summázata az ország,
tenyérnyi kékségét az égnek
látók megosztják, sokszorozzák.

Vet a köd merítő hálót,
lubickolnak a halak, házak –
évszázadunkon, nullától százig
halászik csónakból a látszat.

Kettős tükör, szállsz is, zuhansz is –
hullsz: XXI. század szájából tejfog.
Új és új húsok rágója nem lehetsz;
a hiány csapdája: elfog a fájás –

Szállsz is, lánytestet karcolsz a légre,
álombéli kéz inged kibontja.
Kettős tükörben: szállsz is, zuhansz is –
leülsz az úton, ember a dombra.

ISTENHEGYI, ISTENTELEN ÉNEK

Városunk fölött az égi úton
meztelen testű parázna pár jár,
csillagász lesi: földi besúgónk,
porszem a mélyből hogy lép csillagra.

Pest s Buda közé hídként pilléznek,
hajuk hulló ezüstje sirályoké.
Lent se, de bent se. A madár-szemlencse
az ország házát vinnyogva nézi.

Pest s Buda közé hídként pilléznek,
hajuk hulló ezüstje sirályoké.
Üvegvár-iánk, akadémiánk falán
megkoppan két madár-koponya.

Hármas úton jársz, szárnyas lovadon,
csillagos homlokún: hegyek sörényén –
s pataknak útján, patáknak útján,
hol fűél és bakancstalp összebékül –

s ló-csontváz útján, posztumusz-
vágtaláz síkján, hol patkányok fércelik
össze a föld elfoszló szövetét,
sityakok, sisakok, tálak, rozsdált idegszálak
nyughelyén.

Pénzekért bankba miképp futnának,
nem imádják mi urunk lila templomát;
marinettista roncs-démonodra, autódra ne láss:
jéggé dermesztem a töff-töff, a kli-kli patakát!

Négy öreg-ember: szeptember,
október-ember, borlátogató és december siet,
egyik diót ver, másik havat rostál –
repülők zuhannak: a rőtszín levelek.

A parázna, parázna pár most itt sétál
a gyöngyház-város késpenge-élén.
Hol a zöld erdő lángokban áll már,
írtam e verset istenhegyi kert mélyén.

ISTENHEGYI BOROSPOHÁR

Szemed tükrében nézi magát a város,
ember, ki csak por vagy
és hamu. De most önnön
tudatára ráébred a por s hamu.
Istenhegyi borospohár kezemben, pohárban
bor, kezemben erő, egészségedre,
por és hamu. Egészségemre. Tölts,
pirosat, villámot, hogy a lángja
lobbanjon ránk: a jégcsap világra.
Tölts, aszubort, aranyat,
hogy bennünk a jellem, az erény
aranylemez legyen, ne ócskavasból edény.

Szemed tükrében nézi magát
a város, ember, ki csak por vagy
és hamu. De most
önnön tudatára ráébredt
por s hamu. Istenhegyi borospohár
kezemben, pohárban bor,
kezemben erő, egészségedre, por
és hamu. Egészségemre.

Ezerkilencszázhetvenkilenc
szeptemberében írom e verset
városunk fölött, az Istenhegyen,
hol figyelmes, finom műszerek lesik
a rongydarab-tüdőm: elfoszlik-e?

Nem halhatok meg.
Szerződést kötöttem a fákkal,
ablakom alatt a gesztenyefa
énhelyettem vesz lélegzetet.

Fölöttünk – lásd csak –
egy csillag kihűlt helye:
ahogy nézem, egét elhagyja,
s lábam elé zuhan egy gesztenye.

Nem sötétedik, csak időtlenedik.
R. M. lépdel előtted a kertben,
mintha nem ölték volna meg.
S aki még meg sem született:
utánad is titkon jön valaki.
Ahogy e gesztenyéért lehajolsz,
elidőzöl s fölveszed: már lopva lesi.

KRISTÁLYÉJSZAKA

Éjszaka: isteneink súlyos lepleket,
fekete lepedőket aggatnak
fejünk fölé az égre,
csukott szempillák mögé
bújdosik el a szivárvány,
éjszaka: isteneink súlyos lepleket,
fekete lepedőket aggatnak
fejünk fölé a csillagokra,

kicsi zászlókat mosnak terhes asszonyok,
egükön patyolat pelenka lobog.

Kifutnak velem a vonatok
a világ négy tája felé,
világomnak ha négy arca van,
négy arcát fordítja el tőlem.
Falaiddal, a házak meszelt
hátával fordulsz hozzám,
élesre töltött tornyaiddal.

Kifut a vonat lázas szívemmel,
pengék éle előtt úszó hajammal,
folyóvíz kacagással. Csattog haza
a vagon kihűlt szívemmel, hajam:
kazalnyi hajnak néhány tört szála,
többfelé szakadtam, ahogy kultúrák, országok,

különvonat fut be jobb lábammal,
bal lábas cipőmmel, különvonat
hajak kazlába rejtező hajammal,
különvonat, melyen az álmaim jégtömbök.

Sisak, vasból formált kalap
néz szembe szememmel.

Az álló vonat ablaka előtt
elzakatoló állomások,
gyöngybetűs traszparensekre
világunk ellenpontjai fölírva:
szellem és erőszak.
Szemeink itt villannak össze:

te leromboltad, amit építettem,
én építettem a romjaidra.

Világunk ellenpontjai
a szellem és erőszak
kúszva egymás felé nyomulnak,
vaksi szintézisük
ha, ha, a szellemes erőszak:

elfogatóparancsot ad ki a szökő kutak ellen,
kirándulni viszi a jobb bokámat, nevet,
igazgató: kacagva igazgatja a nyakcsigolyákat.

Rozsdás sisak dombja fölött, hajak
leégett kazla fölött mondok: nemet!

Éjszaka,
isteneink fekete lepleket aggatnak
fejünk fölé a csillagokra,
kicsi zászlókat mosnak terhes asszonyok,
egükön patyolat pelenka lobog,

minden veszteség, minden tiszta tanulság,
minden sötét éjszaka, minden vértanúság
szén a szívemen, gyémánt.

SZÉPEN ÉLNI

Életünkről: cselekvésünk,
létezésünk műalkotásáról szólni.

Hódolni egy lánynak a kertben: a virágba-
borult mandulafának, talpamba szúrt s
talpamba fúlt, szántam a méhét, méhecskét,
van kézikapám, gépem és hűtlen könyvem,
van képzetem arról, ami nincsen.

Hódolni egy lánynak a kertben: a virágba-
borult mandulafának.
Kisfiúnak, a szárnya-szegettnek hintát ácsolni,
szárnyat újra, hintáztató éneket írni,
hinta-palinta, azt dalolja:
„motorcsónak / a Tiszán / halász bácsi / benne",
föl, le, föl, le, röpül a
hintában – a dalban – egy csónak és
röpül, ha ül is, ha szédül is a harcsa-
bajuszú halász, a humanista,
ki boldog, ha üres a varsa.

Kisfiúnak hintát ácsolni, szárnyat újra,
hintáztató éneket írni,
hinta-palinta, azt dalolja:
„vajon ki jön? / csak a Csöpi / kutya jön, /
mancsa csitteg- / csattog / a kövön".

S fiad dalolja:
„vajon ki jön? / csak az / apa jön /
mancsa csitteg- / csattog / a kövön".
Négykézláb állsz, mint a részeg,
de négykézláb is röpülsz a
hintában – a dalban – s nevetve
nézel kezedre: mancsaidra.

*

Itt ülök az istentelen Isten-hegyen,
1980 októberében, mikor távoli
szerelmek színét s harcigázok illatát
hozza a szél, a mozivászon is
szerelmet s hadat üzen: üzenik
a kibontott mellű, tártcombú lányok,
üzenik a tártcombú, szétlőtt katonák.

Itt ülök a koponyák hegyén,
itt ülök az istentelen Isten-hegyén,
szemben velem a gázálarcos, géppuskás,
megerőszakolt isten, a hippi-ős.
Itt ülök a szabadságtalan Szabadság-hegyén,
arcom a halhatatlan csecsemőké s haldokló aggoké.

Szépen élni – motyogom, s megroppanok én is,
mint nagyapám, apám
– elszakadok, mint a kabát –,
megroppanok, mire megtermelem
– mert megtermelem, vagy talán teremtem –,
amit elfogyasztok.
Kacag rajtam a sáska világ.

*

Hódolni egy lánynak a kertben: a termőre-
fordult mandulafának, talpamba szúrt s
talpamba fúlt, szántam a méhét, méhecskét,
van kézikapám, gépem és hűtlen könyvem,
van képzetem arról, ami nincsen,
költő vagyok, tehát más, különös és különc,
de halhatatlan vállalkozásom csak az,
amelyik veletek közös.

II.

amíg lehet

GÖRÖG STRÓFÁK

Salétromból a cégér. Fogas étterem
fönn a hegyen.
Előtte hegyekben áll
a dinnye: hegyek a hegyen.
Fiatal lányka fölkapja, méri,
látja, hogy nézem,
én meg őt mérem, magát kihúzza
s feszül a blúza:
hegyek a hegyen.
Istenem, te kicsi kofácska,
segítsd görögdinnyéid
végiggörgetni versemen.

Csattog, liheg, kapaszkodik föl,
föl a hegyre a fogaskerekű,
nézik a bámész utasok
a hegyeket. S a dinnyehegyet:
nézd, nézd, ez csíkoshéjú
és mézes és sárgabelű,
ez zöldhajú és kásás és tűz,
ez pirosbelű,

nézd, nézd,
ez világos és ropogós és
citromsárga a húsa belül.
Állok és nézem a dinnyék hegyeit,
e halhatatlanul édes
gúláit a kéznek.
S kicsi lány, téged is nézlek.
Leülsz most, a blúzod csak feszül.
Te cserfes, te kicsi kofácska,
segítsd mézédes dinnyéid
végiggörgetni versemen.

És gurulnak a dinnyék
végig, végig az életemen,
hangok: dobognak a
becukrozott talpú dundi tankok.
Látni a dinnyék hegyeit,
látni, hogy – kéz a kéz:
dinnye dinnyével összeér,
átfut a falun, át falánk városon,
és elhúz országos
mézédes madzagot.

Akarja,
hogy álmodj csak, álmodj,
ne átkozz, csak tátott
szájjal csudálkozz,
hogy játssz csak, e mézes
madzagon rángj csak,
légy baba, csak bábu, légy bábos.

De jön Lőrinc, az álnok,
édes dinnyéid közepébe pisil:
oly sebes, oly gyors, mint a nyíl!

Állok és nézem a dinnyék hegyeit,
e halhatatlanul édes
gúláit a kéznek,
s kicsi lány, téged igézlek.
Istenem, te csörfös,
te kicsi kofácska, segíts még,
segíts meg.

Hol salétromos a cégér: Fogas étterem.
Fönn a hegyen.
Előtte hegyekben áll
a dinnye: hegyek a hegyen.

Fiatal lányka fölkapta, mérte,
látta, hogy nézem,
én meg őt mérem, magát kihúzta
s feszült a blúza:
hegyek a hegyen.
Te napcserzett, te cserfes
kicsi kofácska, görögdinnyéid
átdübörögtek versemen.

ISTENHEGYI ŐSZ, ŐSZIDŐ

Épp megjöttek s már útra-készen a fecskék,
körberepülik búcsúzón a nyári konyhát,
a kertet, a kertben nagyanyák kicsi kontyát,
megszédülnek e körforgásban a szúnyogok,legyek.
Repülne ő is: talpig sárga irígység az akácfa,
kipirosodik a nyárfa arca, elpirul a nyír, a suhanc,
zöld, örökös zöld csak a fenyő, tükrére gondol,
az Anna-tóra.
Kereket old, fújtat a szél, futna, bokrokon
megbotol,
szabadíts meg gyökereimtől, egyetlen sóhajtás
a kert.
A világ vagyok: föld is, fa is, és eszmék,
gyökeret eresztett a lábam, mondja a pöttöm
nagyanyácska, átsüt a kontyán, ragyog a nap.
Kipergett családjára gondol, kikkel hivatal,
iskola, üzem üzen, vagy inkább nem üzen.
Tenyerére nézz: fa kérgére.
Ő madárijesztő? – kérded. Madáretető?

A szőlőszemek, lángoló szőlőlevelek még
átcsempészik
a nyarat, darázs részegséget, édes ízt,
de tetteinkben, lehetben, nem lehetben
megruskósodik a bor, az ígéret.

LÉPCSŐK AZ ISTENHEGYEN

Lépcsőiden lépdelek egyre,
hová ember, quo vadis?
föl a mennybe?
Nem, nem, csak föl,
fölballagok a hegyre.

Az Istenhegyen
Diána utcai templom előtt
csitrik futkosnak,
istenre nem gondolnak.
Nekem van,
másnak nincsen rá gondja.
Feledjem-e?
hajtsak-e térdet?
s adjak fejet?

Hétköznap.
Most nem is harangoznak.
A templomkapuhoz csak
csonka gesztenyesor
gyalogol.

Fordított kőműves kelemen:
döntöm, rontom le a
falakat. Mint szobrász
nézek a templom
szikla-tömbjeire:
ha benne lakozik,
hát mutassa meg arcát az Úr.

Öklömmel ütöm szét a falakat.
Mint az idő:
fogaim malmán őrlöm meg
a köveket,
de isteni orcára nem lelek.

Csak ember előtt
– templom építő ember előtt –
hajthatnék térdet
s fejet.

Látod, fiam, dicső oltárokat
emelt az ember
az égi és földi
hatalmak előtt,
ha hatalmukat dicsérni
kényszerült!

Vádolsz majd.
Azt mondod: csípős suhánng,
nagyhangú suhanc, könnyű
pörölni azzal, aki hallgatag.
Felelem, így van rendjén:
az élet kiáltson túl
a nemlét csendjén.

Vádoltál, isten,
vádollak én is, a bűnös te vagy –
az embereket engeded meghalni.

Lépcsőkön lépünk
fiammal, föl, föl
nem a mennybe,
nem is a fellegekbe.
Alázat köveiből
épített templomhoz,
csak föl a hegyre.

Lépcsőkön lépdelünk –
s ezek a lépcsők
bennünk is körbefutnak,

tanulságok és tanúságok,
évek, homályok és fények
csorba lépcsőfokai.

Ősz van. Kicsi fiammal járok
az Istenhegyen.
Apaka, így szólít: apaka.
Minden család széthull –
tűnődöm,
hull, s tüze kihűl:
én még melegszem – amíg lehet –
pisla lángjainál.

SZÜRET AZ ISTENHEGYEN

Rozsdafoltok a gesztenye levelén,
kora ősz, véraláfutásos az ég,
véraláfutások az ősz Jókai tenyerén is.
Az író és báró Eötvös a hegyet járja,
menyétre lelnek, őzre, rókára.
Ez Menyét út legyen, ez Őz utca,
ez Róka dűlő: vágnak egymás szavába,
fúj a szél a Svábhegyen,
e keresztelés mámorában
kipirulnak, mint gránátalma, gurulnak:
két névadó vén gyerek.
Járom a Tücsök utcát egyedül,
századvég van, kora ősz van most is,
dicsőség a régi névadóknak:
a Tücsök utcát újra fölveri
az égreszálló tücsökcirpelés.

De a Tücsök utca elején a gesztenyés:
mint az ember, ki agyvérzést kapott,
félig megbénult, félig már halott,
egy gesztenyéjét söpri épp a szél,

boszorkánytermés, kiáltozom.
Jókai e fákat suhancoknak látta,
mikor anyjával járta a hegyet.
E toronyból, hegy-oromból
nézze anyám a Dunát,
a szilaj szigetet, a Gellért-hegyet,
s nézze, belátunk a várba,
belélátunk a király torkába is.
Jól van, fiam, kicsi fiam, jól van,
hogy itt vertél tanyát.
Gyík fut előttük az úton át,
siklik, pörög a penge-köveken.

Bent a portán mindenki lázban,
háznép, vendégség, cselédség:
nagyhajú, hajlott öregek.
Hiszen szüreti nap lesz holnap.
Bor csak alig, de nekünk elég.
Gyökérkefékkel csutakolják
a hordókat, kádakat s a prést.
Birkácska, bürgécske, te is
veted kabátod, lerántva rólad a prém.
Hát bégess, imádkozz.
Szőlőnk akad, lásd, böngészd, legény,
de termésünket mind elverte a jég.

A házigazda zenészért üzen:
jó hegedűsöm, a kedvemért, húzd rá,
s legelőször megy táncba Jókai,
középre áll s mint bakkecske topog.
Messziről nézik az úri asszonyok,
felesége, barátné-özön,
és suttogják: az író úr bolond.

Végtére a fényből kitépi magát,
iszkol házába, botot keres:
sétánkhoz ez a durva faragású
meggy-pálca jó lesz, dörmögi.
Magába, fehér szakállába mondja.
Végigsétál a parkon, odaköszön
a rücskös hársnak, tüskös galagonyának:
édes szép zöld fáim, jó napot.
Elfárad, kő-asztalához ül,
padja ívéhez odatelepül,
házőrzői is kőből, oroszlánok:
jó kutyáim – mondja –, ki idejön,
bátran lábikrán harapjátok.
Szabadság, egyenlőség – pha,
széthordtátok: kofák, kóklerek, kufárok.

A kőpad áll még. És az asztal áll.
De odatelepülni te se merj.
A kertben jártam. Lehajoltam, fölvettem
két szív-alakú, apró gesztenyét.

ANYÁM SZEMÉBEN

Szegény anyám szemében
öltönyösen vonulok, hófehér
hajsátor a novemberi ég.
Anyám szemében simán,
könnyedén, szökellőn járok,
mint egy őz, mint
kertünkben az ősz.
Anyám ragyog, anyám örül.
Szegény anyám szemében
vonulok büszkén.
De a levegő megfagyott körül.
Ha akarná, ha látni
akarná, látná ő is,
jobban látná vaksi fiánál:
hogy a levegő megfagyott körül.
De ő behumott szemmel nézi,
lehunyt pilláján vetíti belül
győztes, tündéri vonulásom.
Tél jön,
hajnalban már fagyott,
késsel: kézéllel szelem

a levegő fagyott tömbjeit,
ahogy a kertet járom.
S csak kutyám jön velem.

Jeget szór széjjel a szellő,
reszketnek, dideregnek
a szüretkor kinnfelejtett
szöllő-szemek.
Kicsi kosárral járhatsz.
Szedheted, böngészheted.
Nem lehet.
Maradjanak csak kint a kertben,
vesszenek, feketüljenek,
jelképnek tűnjenek:
éljenek, feketélljenek.
Anyám nem szereti borostám,
gyűrt ingem, pulóverem,
tépett farmerom nem szereti,
pöröl velem.
Futok el tőle, fut a kapun át
a lestyán, borostyán.
Csak szegény anyám szemében
vonulok öltönyösen,
szállok szépen,
mint a büszke vezérek.

Mint a politikusok. Mint a
hivatalnokok:
öltönybe öltözött léggömbök,
kik pattognak a hivatal
létra-fokain le s föl.

Szegény anyám, ne sajnáld,
hogy közöttük én nem vonulok.
Ne sírj, anyám,
majd én is tört fénybe öltözöm:
ha végül szemedbe költözöm.

III.

ma otthontalan, ma istentelen

KÖRHINTA

Elmúlik minden, ami lesz;
az lesz a jövőnk, ami volt.

ISTENHEGYI DÚDOLÓ

Sétálok az Isten-hegyen, ma otthontalan,
ma istentelen. Hiszen eltűnök, már azt hiszem,
csak szó leszek, szótári szó.
Felnőtt fiaimnak: emlékek házfalán kép,
arcukon földerengő ismerős mosoly.
Gyerekarc: hiszen apjuk is gyerek volt még,
csak felnövelte hűség, felelősség.
Különös, hogy minden költő gyerek,
gyerekként ül mostohája, az idő térdén.

Ahogy az istenhegyi lépcsőn lépdelek,
lassan dúdolni kezdem magamban:
nem látni a sok fától az erdőt,
nem látni a sok verstől a költőt,
nem látni a hírektől életed.

Valami vers-töredékre leltem,
ahogy léptem és befelé figyeltem.

Sétálok az Isten-hegyen, ma
otthontalan, ma istentelen.
A világtérképen látom
terrorizált, fölfegyverzett, új óvodátok,
én az ki fegyvertelen,
mégse a fegyverektől félek.

Lépj mögém halkan, puhán lépj,
mint egy macska, és vedd el
szinte lopva, versem
– ezt, amit éppen megtaláltam.

És te,
te lásd meg majd a sok fától az erdőt,
és lásd meg majd a sok verstől a költőt,
és lásd meg majd a hírektől életünket.

Lépj mögém halkan, puhán lépj,
mint egy macska, és vedd el
szinte lopva, versem,

vedd el, tisztítsd meg,
légy rá büszke.

NEM VÉDETT MADARAK

Jaj, szeptember ez, az istenhegyi
kertben dérrel, vérrel
itt a szeptember,
fák köztársasága: az erdő is
agresszív már:
hétujjas
torz kesztyűjét, levelét
dobja a gesztenye lábam elé.

Banyanyár, banyanyár,
fut a repkény,
kiabál.
Tűnődöm,
fegyelem vagy önkény:
a szél ahogy fütyül,
úgy táncolnak a fák.

Faggatom e hónapot, oly fonák.
A nap arany kapuja
tegnap még nyitva állt.

Mára földúlva minden,
– mi jogon? – kozmikus házkutatás!
Az ősz tábornok vezényel itt:
nyakakba sálat és dögcédulákat.

Anyánktól kapott,
borítékba bezárt levél
a születés,
levélben gyöngy az üzenet:
nagyra nőj, kicsi legény.

Utána titkos záradék:
te, halálraítélt.

Partra tett tengeri halak:
szétrobban-e majd a tüdőm?
Vagy az agy: hófehér
karfiol, kettéhasad.
Vagy mint a bábot:
egy autó leüt
– van példa elég –,
emlékművem lesz
eltörött szemüveg?

Vagy nem is emberi kéz,
hanem a fegyver, a gép
terít le majd
az arcnélküli harcban,
egy nevesincs robot,
ki kezes állatunk?
Vagy majom-képű tábornok
makog halált rám s családomra,

mert nincs hátország többé:
színház? –
csatatér az egész világ immár,
harcra készek a hálószobák,
a fürdőszobák, konyhák,
békés asztalunkon
összedől a lekvár.

Vagy öregkori békés havazás:
hullhat fehér hajunk!

Ki tudja? kit is érdekel?
Isten nem védett madarai vagyunk.

FEKETERIGÓ-SZÜRET

Földön az almafák lombja,
de a fákon, az ágon
dérütött gyümölcs.

Kertnyi öröklét,
percnyi öröklét:
itt nem volt szüret még.

E lombtalan, meztelen fák
milyen paráznák –,
figyelem, ahogy sétálok
a Tündér úton, fönn a hegyen.

Csak a feketerigó-szüret:
ideröpülnek, a kitakart
almákba
ők ütik éles csőrüket.

Halk feketerigó-kopogás a kert,
hallgatom, fülelem, ahogy sétálok
a Tündér úton, fönn a hegyen.

Mennyi még, mennyi év?
Mennyi késői szüret, mondjátok,
égiek, madarak?
S mennyi még, mennyi szüret,
emberek,
földiek, vadak?

Dérütött almafák lombja már
földre hevert.
December. Téli kert.
Most szüretelnek a madarak.

FELHŐ UTCAI MADÁRETETŐ

Föl, föl, a hegyre menni jó,
egyenes tartású hegyi öregek
jönnek szembe velem.
Hegyre menet megiramlik a szív,
jó járni, lenni a hegyen.
Hegyre menet mélyen lélegez a tüdő.

Jó járni, lenni a hegyen,
egyenes tartású hegyi öregek
jönnek szembe velem.
Hova, Felhő utcai öregek?
A Felhő utcába, haza a hegyre, vagy
túl a Felhő utcán, a fellegekbe:
randevúzni az arany Nappal,
randevúzni a Hold-ezüsttel,
gyí, te, kocsisom, gyíte, gyíte.

Jó járni, lenni a hegyen,
lenni, létezni, harminckét évesen,
figyelni a lélegzetet.
Jó megjönni, jelenben lenni,

válladra vetett kiskabátban
lassan lépdelni a hegyen.
Válladra vennéd ország gondját,
válladra vennéd világ dolgát.
S mennyi hidegség. Idegenség.

Felhő utcai sarki házban
kopott kis madáretető,
arra sétáltam, megláttam.
Felhő utcai madáretető.
Üresen áll. Hisz madarat etető
még az egész hegytető.
Feketerigó röppen föl távol,
s vérzik a bodzabogyó:
lesem, figyelem, ahogy issza
a feketerigó a bodza
fekete levét.

Tegnap még láttam,
mára hova lett:
tűzpiros termésével
kokárdácskával vonult a
tiszafa, hajlongott, tüntetett.
Csupa ág vagy, te,
csupa mozgás, tiszafa,

megannyi zöld szárny,
hajnalra kivonod magad
kertünkből, elszállsz.

Felhő utcai kicsi kert,
ajtóján nincs lánc, nincs zár,
esőlemosta, ceruzás írás,
mely csupa dallam, csupa tánc:
„alma és körte
kapható itten" – híreli.
Járok a hegyen, tagolom
véletlen, szabályos ritmusát.
Ha alma és körte kapható,
ez a forma, ez maga: kosár.
Nincs-almám majd beléteszem.

S a megtalált, régi szó, az: itten.
Milyen másság
a hegyen itt fenn.
Milyen kedves, régi emlék.
Aszalt szilváé, meggyboré,
milyen kedves, mily régi íz,
régvolt emlékű gesztenyeméz.

Járok a hegyen, vállamra vetett
kiskabátban, kérés nélkül is
felelősen, kérdés nélkül is
felelően, tiltott jövőmben
hűséges hűtlen.

A Felhő utcai kis kertnek
ceruzarajzát letörlöm,
lépek a hegyen, s a hirdetések
velem lépnek
trocheikus hetes lépésben:
„alma, körte kapható" – ígyen.
Ez más zene, más forma már,
ez nem kosár, nem
garabolyforma volna.
Karcsú és könnyű táska ez:
nincs-körtém majd beléteszem.

Föl, föl, a hegyre menni jó,
egyenes tartású hegyi öregek
jönnek szembe velem.
Hegyre menet megiramlik a szív,
jó járni, lenni a hegyen.

Hegyre menet mélyen lélegez a tüdő.
Látod: hegyek, házak
álomi képek, rigó-világok, lázak,
vállra-vett életek,
ritmusok, formák,
és titkos jövő-képzetek
mind-mind velem,
ahogy a hegyen lépdelek,
vállamra vetett kiskabátban,
harminckét évesen.

ÚJ ISTENHEGYI KERT

Hegyről nézem a várost,
mint a madarak.
Az Országház, az Akadémia:
kicsi, komor tömbök. Madárház-
országház, galambház-akadémia,
visszhangzik bennem: amíg ez a ház
nem a miénk. Feketerigók
szemében én is csak pont vagyok.
Törött tükör: csillog a Duna
a fény ölén.
A sirályok: tükör-szilánkok.
Mintha egy ezüst
Góliát fújná:
úszik, lebeg a füst.

Madár-szárnyakkal
röptet az álom.
Röpültem én már
tanyák között és város fölött,

szöllők között és gyárak fölött.
Most nehéz vagyok,
akár az ólom.

Történelmi papírkosár
a kert. Új istenhegyi kert.
Hullanak bele, le az őszi levelek:
Bibó úr bibor, röpke cédulái.

Könnyű volt nekem
– ha szárny nélkül is –
szállni,
s talán nehezebb: itt a kertben járni.
Kitárt kezeimmel hogyha szaladok,
fejbelőtt repülőgép
árnyéka vagyok.

IV.

más tájon más költő látja

HEGYI ÉNEK

Bezárt ajtó a világ. Lelakatolva
a csillagos ég is: a Tejút
csillogó vaslánc, vaspánt.
Fekszem a fekete ég alatt hason.
Fekszem a réten, füvek testvére
két könyéken, nézem, ahogy a
repülő gépek, sugárzó szitakötők
vagy szárnyanőtt, mérgezett kések
szállnak a fejem fölött az égen.
Fekszem a füvön, fönn a hegyen,
fönn a margarétás réten.
Füvek testvére, támaszkodom:
szétvert arcom szétvert öklöm
vermében rejtőzködik el mélyen.
Bezárt ajtó a világ. Lelakatolva
a csillagos ég is: a Tejút
csillogó vaslánc, vaspánt.
Fekszem a fekete ég alatt hason.
Májusi éjszaka. Virágot bont: gyertyáit
gyújtja a gesztenyefa, nézem.
Virágzó gesztenyék: fények, remények.

ÁLOM AZ ISTENHEGYEN

És együtt vagyunk minden,
együtt valamennyien, hűen, híven,
együtt lázadón, kihívón,
megyünk át egy korhadt fa-hídon,
és halljuk, ahogy
dobban alattunk a palló,
és érezzük, ahogy remeg a kéz,
és hallgatjuk, ahogy cserreg a víz,
jó éjt, szétfoszló zászlók,
jó éjt, lányok, sugárzók,
jó éjszakát éj, neked köszönök,
jó reggelt, hajnalok.

Egymásra vigyázzatok,
ameddig nem vagyok.

TÖRÖTT TÜKÖR

A Költő utcában, a hegyen
kibontotta sárga virágfürtjét
a tüskös akácfa.
Járok a Költő utcában.
S hazagondolok, s gondolok
árva hazámra, s mikro-
világra, makro-világra:
mindenütt, mindenütt
virágzik a sárga akácfa.
Más tájon más költő látja.

Búcsúzik a szemem a csonka
családtól, virágzó, vén
Európától, tájtól, búcsúzik
szemem a Költő utcától,
ahol épp kibontotta sárga
virágfürtjét a tüskös akácfa.
Járok a Költő utcában.

Fütyül a zöld templom-lombban
egy sárgarigó: fütyül a rigó.
Füttyögök neki én is, hahó.
Persze, sárgarigó: élni jó,
fütyülni a zöld templomban.
Járni könnyű kis ingben, sétálni,
persze, sárgarigó: élni jó,
amíg lehet. Amíg lehet,
sétálok a Költő utcában.

Lépked előttem egy asszony,
vigyázok, meg ne ijesszem,
vigyázok, meg ne riasszam.
Elnézem, elnézem: terhes.

Szülj csak, szülj kicsi anyácska
új életet a sugárkezelt világra.
Járok a lombok zöld templomában,
költő a Költő utcában, a hegyen.
Szemem behunyom, csukott
szemem is látja, ahogy
kibontja sárga virágfürtjét a
drága, tüskös akácfa.

TARTALOM

Radnóti ólomarca előtt 5
I. a gyöngyház-város késpenge élén 7
Este a hegyen 9
Kettős tükör: szállsz is, zuhansz is 12
Istenhegyi, istentelen ének 14
Istenhegyi borospohár 16
Kristályéjszaka 18
Szépen élni 21
II. amíg lehet 25
Görög strófák 27
Istenhegyi ősz, őszidő 31
Lépcsők az Istenhegyen 33
Szüret az Istenhegyen 37
Anyám szemében 41
III. ma otthontalan, ma istentelen 45
Körhinta 47
Istenhegyi dúdoló 48
Nem védett madarak 50
Feketerigó-szüret 53
Felhő utcai madáretető 55
Új istenhegyi kert 60
IV. más átjon más költő látja 63
Hegyi ének 65
Álom az Istenhegyen 66
Törött tükör 67

ORPHEUSZ KIADÓ KFT.
Felelős kiadó az Orpheusz Kft. vezetője
Felelős szerkesztő Deák László
Tipográfus Fazakas István
Készült az Arculat Kft. Nyomdaüzemében
Felelős vezető Csuvár Zoltán
Kiadványszám 64
ISBN 963 7971 49 1

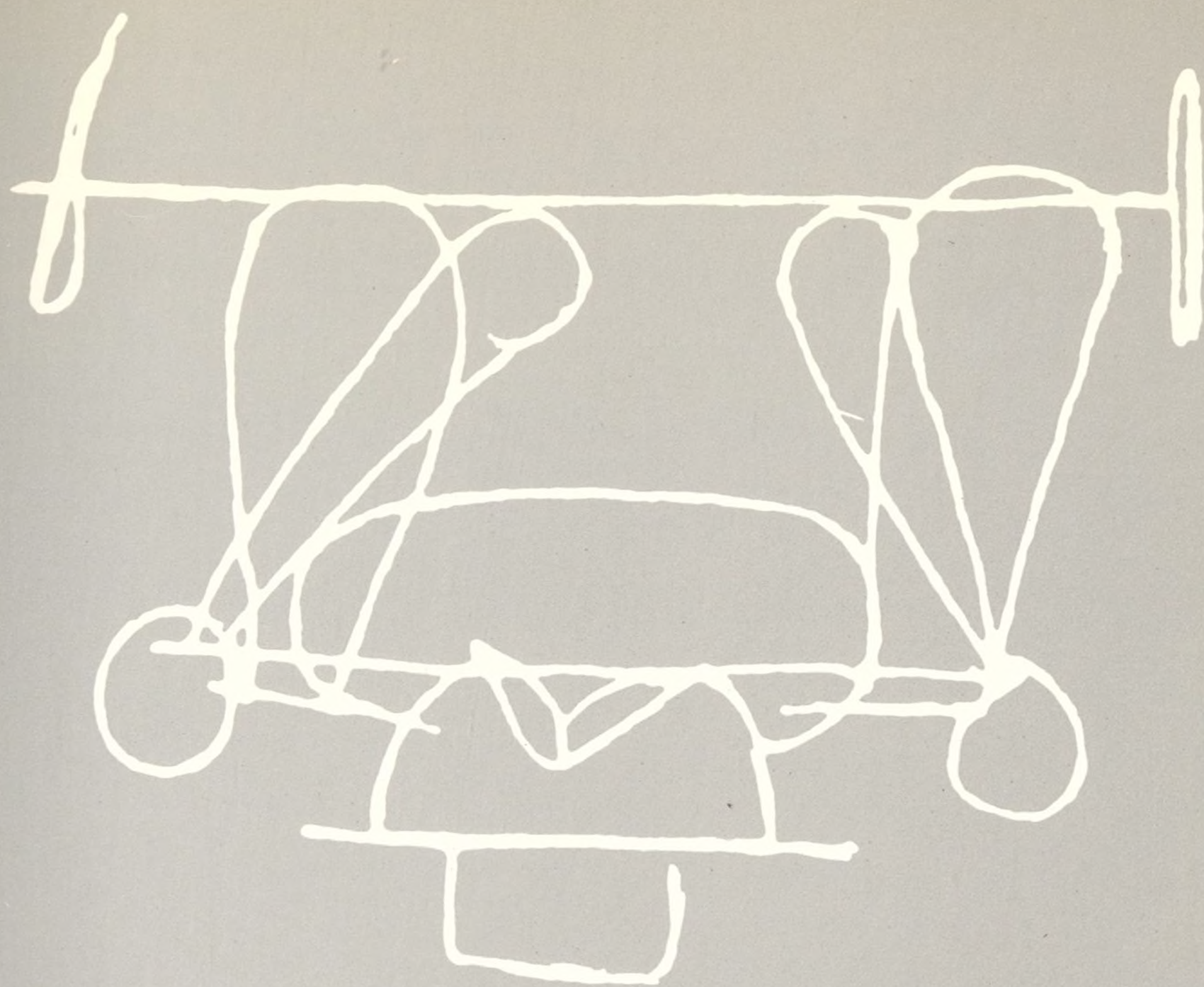

A könyv 21 vers nélküli szabad áramlása. Meglepetten vesszük észre a tematikus egységességet is, a versek egymásra utalását. Ezt a tematikus egységességet egyrészt a Radnótira való visszatérő utalások adják, ő áll rejtezkedően a tájban, a versek erőterében. A versek másik „hőse" pedig maga a táj. A Pintér Lajos szerette – sokszor precízen versbe írt – istenhegyi táj. Igazi századvégi táj ez, idilljét véletlenül is átrajzolja, összetöri a történelemben élő ember.

Mintha Danilo Kiš közép-európai témákra írott variációi vezetnék a költőt. Az „ez nem sok", „ez minden" igazsága. „Közép-európai költészethez való tartozásunk... ez mindenekfelett a kultúra immanens jelenléte, allúziók, reminiszcenciák és a teljes európai örökségből vett idézetek képében: a mű tudatossága... Ez nem sok. Ez minden."

285,–